

AJALOO AINEKAVA

I üldalused

Õppe-ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu;
- 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu;
- 3) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;
- 5) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;
- 6) mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmuse ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides;
- 7) tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.

Õppeaine kirjeldus

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmuse ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.

Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinas-

ja vanaaja, keskaja, uusaja ning lähiajaloo õppimisega.

Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooaga. Käsitlemise põhimõtte on liikumine lähemaltkaugemale, alustades kodukoha ajalooast, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos.

Ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon. Põhikoolis tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua sild mineviku ja nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva, nt kriisikollete olemust ning paljusid Eesti ajaloo probleeme.

Ajaloo mõistmisele aitavad kaasa ekskursioonid, õppekäigud, ajaloo-ja ilukirjandus, teater ja kino, meedia, internet, erinevadinimesed ning paigad. Seda kogemust koolis õpituga ühendades kujuneb õpilasel arusaam ajalooast. Õpilaste maailmapilt rikastab ainetevaheline integratsioon ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest.

Ajalooõpetuse kaudukujundatakse erinevaid oskusi:

- 1) ajas orienteerumise oskus, oskus analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- 3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö-ja konfliktilahendusoskus;
- 6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu. Oskuste taset kirjeldatakse kooliastme lõpul õpitulemustena.

Ajaloo mõistmise seisukohalt on tähtis kujundada võimet asetada end kellegi teise olukorda, vaadelda maailma kellegi teise seisukohast lähtudes. Ajalootundides peab õpilastele tutvustama erinevaid ajalookäsitlusi neist ühtki peale surumata. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist eri allikates.

Õppetegevuses on oluline rakendada mitmekesist metoodikat, mis võimaldab õpilastel aktiivselt osaleda õppetegevuses, arendada oma õpioskusi, teha järeldusi, kujundada ja väljendada oma arvamust ajaloosündmuste või -nähtuste kohta. Ajaloo probleemide analüüsimise kaudu rikastub väärtussüsteem, kujuneb rahvuslik ja kultuuriline identiteet, sallivus ja pooldav suhtumine demokraatlikesse väärtustesse, areneb õpilase ajalooline mõtlemine ning rikastub ajalooteadvus.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris-ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse uuemaid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseum, näitus, raamatukogu, arvutiklass, ajaloolis-kultuuriline keskkond (muistised, ehitised) jne;

Ajaloo ainekava õpisisu on alates 6. klassist avatud kohustuslike ja süvendavate ning laiendavate teemade kaudu. Niisuguse jaotuse eesmärk on anda võimalus avada käsitletavad teemad põhjalikumalt, süveneda neisse ning kujundada oskusi. See aitab õpet diferentseerida ning arvestada kohalikku eripära ja õpilaste huve. Õpitulemused põhinevad kohustuslikul ainesisul.

II kooliaste

Kooliastme õpitulemused

II kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

6. klassi õpilane

- 1) kasutab asjakohaselt ajamõistega seonduvaid sõnu ja fraase aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number;
- 2) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- 3) teab mõnda ajaloolist asumit, selle tekkimise ja kujunemise põhjuseid;
- 4) hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat;
- 5) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 6) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- 7) mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 8) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 9) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

Õppetegevus

5. klassi ajalooõpetuses on soovitatav kasutada õpilase aktiivse tegutsemise kesksel, mängulist ning arutelu- ja lugudepõhist käsitlust, millega ei taotleta tervikliku ajaloopildi loomist, vaid äratatakse huvi ajaloo vastu. Õppesisu tugineb õpilast vahetult ümbritsevatele allikatele, koduloolisele ainekule ning Eesti või maailma ajaloole. Kasutatakse erinevaid ajalooallikaid ning minevikust jutustavaid pilte ja lugusid, toetudes varasematele teadmistele.

Õppes tutvuvad õpilased ajaloo põhimõistetega ning omandavad mitmesuguseid oskusi: küsimuste esitamine ja neile vastamine, informatsiooni hankimine, suuline ja kirjalik eneseväljendus, koostööoskus ja kujutlusvõime, funktsionaalne kirjaoskus.

Õpitakse kasutama aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase; tutvutakse erinevate ajalooallikatega; kasutatakse

ajalooalast sõnavara. Arutletakse mineviku erinevate esituste ja tõlgenduste üle, millega õpilane kokku puutub. Õpitakse kasutama ajatelge ja ajalookaarti ning täitma kontuurkaarti; jutustama ümber teksti ja sellest olulisemat esile tooma, koostama kava ning lühijuttu.

Võimaluse korral tehakse õppekäike ning muuseumi- ja arhiivitunde, kutsutakse tunnikülalisi (nii mineviku vahetuid tunnistajaid kui ka uurijaid), õpitakse tundma ajaloolisi paiku.

Toetutakse koduloolisele ainekule, õpitakse tundma kodukoha ajaloolisi paiku.

Teretulnud on (arvutipõhised jm) matkemängud.

6. klassis õpitakse seletama ja kasutama ajaga, ajaloo periodiseerimisega ning käsitletavate teemadega seonduvaid mõisteid ja fraase. Õpiku ning lisamaterjali abil tutvutakse muinasaja ja vanaaja kohta käivate ajalooallikatega, õpitakse nendest infot leidma ning seda kriitiliselt hindama. Õpitakse kirjeldama inimese elu ja tegevust muinas- ja vanaajal, selgitama muutusi, mis leidsid ühiskonnas aset seoses tehnoloogiliste, kultuuriliste ja poliitiliste muutustega.

Õpitakse tundma olusid, milles kujunesid kõige vanemad kõrgkultuurid Egiptuses ja Mesopotaamias. Õpitakse kirjeldama vanaaja riiklikku korraldust ning elulaadi, muinas-ja vanaaja kultuuri-ja teadusesaavutusi, tähtsamate vanaaja valitsejate tegevust ning võrdlema nendega seonduvaid aspekte Egiptuse, Mesopotaamia, Kreeka linnriikide ja Rooma riigi näitel. Kasutatakse IKT vahendeid õppe tõhustamiseks ning õpilaste vastavate oskuste kujundamiseks nii õppides kui ka töötulemusi esitledes.

Hindamine

Ajaloo õpitulemusi hinnates lähtutakse õppekava üldosas ning teistes hindamist reguleerivate õigusaktide hindamiskäsitlusest. Ajaloo õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade ajalooõpetuse õpitulemuste saavutatuselt ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavate õpitulemustele. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemusi kontrollides jälgitakse teadmiste (ajaloolise sõnavara) ja oskuste tasakaalu.

Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekutühe või teise tegevusega toime tulla. II kooliastmes peetakse silmas, 5. klassis on kontrollitöö maht maksimaalselt üks teema, 6. klassis 2-3teemat.

Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid. Viie palli süsteemis hinnatavate tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et:

hindegga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust,
hindegga „4” 75–89%,
hindegga „3” 50–74%,
hindegga „2” 20–49% ning
hindegga „1” 0–19%.

Õpilast teavitatakse, mida ja millal hinnatakse ning milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised. Üksikfaktide tundmisel eelistatakse olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid.

TEEMA	ÕPITULEMUSED	PÄDEVUSED	LÕIMUMINE; LÄBIVAD TEEMAD
<p>5.KLASS AJALOO ALGÕPETUS 1.Ajaarvamine. Ajaga seotud mõisted. Ajalooperioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.</p> <p>2.Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine:kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muistised. Muuseum ja arhiiv.</p> <p>3.Eluolu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inimeste elu kiviajal. • Maaviljeluse algus. • Metalliajastu algus. • Klassühiskonna ja esimeste riikide teke • Eesti muinasajal. <p>Eestlased,suhted naabritega muinasaja lõpul.Linnused, muinasmaakonnad.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eesti talu ja rehielamu • Talupojad ja aadlikud. • Keskaegne linn, käsitöölised ja kaupmehed. Hanasakaubandus. • Eesti Rootsi ja Vene riigikoosseisus.Muu-datused 	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase <i>sajand, aastatuhat, eKr,pKr, araabia numbrid, Rooma numbrid, ajaloo periodiseerimine;</i> • kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus; • leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; • teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest; • kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid <i>kirjalik-, suuline-esemeline allikas;</i> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult; • kirjeldab inimeste eluolu minevikus; • kirjeldab mõnda minevikusündmust; • koostab kava ja lühijuttu; • kasutab ajalookaarti 	<p>Väljendab end selgelt ja asjakohaselt</p> <p>Organiseerib õpikeskkonda ja hangib õppimiseks vajaminevat teavet</p> <p>Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p>	<p><u>Lõiming</u> *Matemaatika : araabia ja rooma numbrid</p> <p><u>Lõiming</u> *Loodusõpetus:aed ja põld</p> <p>Läbivad teemad * Keskkond ja jätkusuutlik areng * Kultuuriline identiteet</p> <p>Läbivad teemad * Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>

<p>majanduses ja poliitikas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eesti talupoegade elu XIX saj, muutused õiguslikus seisundis. • Elu Eesti Vabariigis • Eesti Teise maailmasõja ajal • Elu Eesti NSV-s • Elu taasiseseisvunud Eestis <p>4. Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eestlaste muistne vabadusvõitlus. Lembitu • Jüriöö ülestõus • Eestlased ja ristiusk. Martin Luther Liivi sõda 1558-1583 • Vaimuelu Rootsi ajal. Forselius.Gustav II Adolf. • Põhjasõda 1700-1721 Peeter I. Karl XII • Rahvavalgustajatetegevus. A.W.Hupel, P.E.Wilde • Esimesed eestlased Tartu ülikoolis.K.J.Peterson Kreutzwald ,Faehlmann • Rahvuslik ärkamine. I üldlaulupidu.Jannsen, Hurt, Jakobson. • Eesti lipu sünd.EÜS. • Eesti Vabariigi sünd. • Vabadussõda .Laidoner, Kuperjanov, Poska. <p>Tartu rahu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eesti NSVL-i võimu all • Eesti taasiseseisvumine 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • töötab lihtsamate allikatega; • väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult; • kirjeldab inimeste eluolu minevikus; • kirjeldab mõnda minevikusündmust; • koostab kava ja lühijuttu; • kasutab ajalookaarti • leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid 	<p>Väljendab end selgelt ja asjakohaselt</p> <p>Organiseerib õpikeskkonda ja hangib õppimiseks vajaminevat teavet</p> <p>Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p>	<p>* Kultuuriline identiteet</p> <p>* Väärtused ja kõlblus</p> <p><u>Lõiming</u> *Krjandus: muistendid</p> <p>*Muusikaõpetus:laulupe od, Eesti hümn</p>
--	---	--	---

<p>6.KLASS MUINASAEG JA VANAAEG</p> <p>Aeg ja ajaarvamine. Muinas- ja vanaaja periodiseerimine</p> <p>Ajalugu ja ajalooallikad. Allikmaterjalide tõlgendamine.</p> <p>Muinasaeg.</p> <ul style="list-style-type: none"> Muinasaja arengujärgud ja nende üldiseloomustus:kiviaja inimeste tegevusalad,põlluharimise algus,loomade kodustamine,käsitöö areng, metallide kasutusele võtmine. Eesti ala vanim asustus. Eesti nooremal kiviajal , Pulli,Kunda. Eesti .Eesti metalliajastu algul. <p>Vanaaeg Vanaaja sisu ja üldiseloomustus: ajalised piirid, looduslikud olud.</p> <p><u>Vana-Ida:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vana-Egiptus. Egiptuse riigikorraldus. Thutmosis III,Ramses II, Tutanhamon. Vana-Egiptuse eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Mesopotaamia. Sumerite linnriigid,leiutised 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid; näitab kaardil ja põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine; teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine; seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>kiviaeg,pronksiaeg,rauaaeg,varanduslik ebavõrdsus,sugukond, hõim</i>; teab, et Eesti esimesed asustusalad olid Pulli ja Kunda. <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vana-aja kõrgkultuurid; selgitab, milline oli vanaaja riiklik korraldus, kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse ja Mesopotaamia näitel; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri; toob näiteid kultuurisaavutustest (püramiidid, Babüloni rippaiad); seletab mõisteid <i>tsivilisatsioon, linnriik, vaarao ,muumia, sfinks ,tempel, püramiid, preester</i>; teab,kes olid Thutmosis III Ramses,Tutanhamon,HammurabiM 	<p>Väljendab end selgelt ja asjakohaselt</p> <p>Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p> <p>Organiseerib õpikeskkonda ja hangib õppimiseks vajaminevat teavet</p> <p>Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>Mõistab põhjuseid, tagajärgi ning nendevahelisi seoseid.</p> <p>Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p> <p>Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p> <p>Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid.</p>	<p>Lõiming</p> <p>*Matemaatika: Rooma ja araabia numbrid, positiivsed ja negatiivsed arvud</p> <p>*Loodusõpetus: aed ja põld</p> <p>*Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>* Keskkond ja jätkusuutlik areng</p> <p>* Kultuuriline identiteet</p> <p>* Väärtused ja kõlblus</p> <p>* Tehnoloogia: tehnika areng ajastute kaudu, lähtudes materjalidest ja töötlusviisidest</p> <p>* Väärtused ja kõlblus</p>
---	---	---	---

<p>(ratas,potikeder),Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iisraeli ja Juuda riik. Ainujumala usk,Vana Testament • Vana-Ida kõrgkultuurid põhijooned. <p><u>Vana-Kreeka:</u> vanim kõrgkultuur Euroopas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kreeka loodus ja rahvastik. Kreeta-Mükeene kultuur. • Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ja Spartas. • Kreeka-Pärsia sõjad. • Ateena õitseng. • Vana-Kreeka kultuuri põhijooned. Olümpiamängud, religioon,mütoloogia, teater, kunst, arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal, hellenite igapäevaelu. • Linnriikide nõrgenemine, alistumine Makedooniale • Hellenism. 	<p>ooses ja Taavet</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon; selgitab, mis on Vana Testament. <p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat ning kirjeldab riigi laienemist hellenismi perioodil; • teab,et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist; • tunneb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel ning võrdleb neid kirjelduse põhjal; • kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades:kirjandus,teater, religioon, kunst, sport; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>polis, rahvakoosolek, akropol, agora, tüürann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, tragöödia, komöödia, skulptuur,hellenid, tähestik, Trooja sõda, olümpiamängud</i> • teab, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles, 	<p>Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p> <p>Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga</p> <p>Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid.</p> <p>Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p>	<p><u>Lõiming</u> *Kunstiõp: arhitektuur, kujutatav kunst *Kirjandus : Teatri süünd. Kreeka müüdid</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> * Väärtused ja kõlblus * Tehnoloogia: tehnika areng</p> <p><u>Läbivad teemad</u> *Kultuuriline identiteet * Tehnoloogia ja innovatsioon *Väärtused ja kõlblus</p> <p><u>Lõiming</u> *. Emakeel: kõnekunst</p>
--	---	---	--

<p><u>Vana-Rooma:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, Rooma linna tekkimine, kuningad, vabariik, ühiskondlik korraldus • Rooma võimu laienemine Vahemere maades. • Puunia sõjad.Hannibal. • Kodusõjad Roomas. Caesar, vabariigi lõpp. • Rooma keisririik, ühiskondlik korraldus. <p>Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eluolu ja kultuur.Rooma kui antiikaja suurlinn ja keskus; kunst ja arhitektuur, avalikud mängud, Colosseum. • Kristluse tekkimine ja levik. Rooma impeeriumi nõrgenemine ja kokkuvarisemine. 	<p>Aleksander Suur.</p> <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Apenniini poolsaart, vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, Ida-Roomat ja Lääne-Roomat; • teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil rooma riigi territooriumi ja selle laienemist; • selgitab Rooma riigikorda eri aegadel • iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>vabariik,konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, legion, kodusõda, kristlus, piibel, Rooma õigus, provints, ladina keel, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol.</i> • teab, kes on Romulus, Hannibal, Caesar, Augustus ja Jeesus Kristus, iseloomustab nende tegevust. 	<p>Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga</p>	<p>* Kunstiõpetus: arhitektuur, skulptuur</p> <p>*Kirjandus: müüdid, piiblilood</p>
---	--	---	---

<p>7.KLASS KESKAEG. Maailm keskajal (476–1492):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskaja koht maailma ajaloos. • Keskaja üldiseloostus; Kirik keskajal. Euroopa rahvaste ristiusustamine. Kiriku osa keskaegses kultuuris; • Frangi riik; • Läänikord Feodaalne hierarhia • Araablased. Araabia kultuur ja selle 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab kiriku osa keskaja ühiskonnas kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana Nimetab ristsõdade eesmärgid ja tulemused. Kasutab kontekstis mõisteid <i>paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, romaani stiil, gooti stiil</i>; • Iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas. Teab, kes oli Karl Suur, ning kirjeldab tema tegevust. Iseloomustab Frangi riigi jagunemist ja selle põhjusi; • Iseloomustab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust ning talupoegade ja feodaalide elulaadi. Seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>senjõör, vasall, feodaal, pärisori</i>. • Iseloomustab araabia ühiskonda, kultuuri 	<p>Mõistab keskaja inimese eluviisi ja väärtushinnanguid.</p> <p>Mõistab erinevate keskkondade reegleid.</p> <p>Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.</p> <p>Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest.</p>	<p>Läbivad teemad *Keskkond ja jätkusuutlik areng *Väärtused ja kõlblus</p> <p><u>Lõimumine</u> *Kunst: kirik kui sakraalehtis</p> <p><u>Lõimumine</u> *Geograafia: araablaste vallutused</p> <p>Läbivad teemad Tervislik eluviis</p> <p><u>Lõimumine</u></p>

<p>tähendus Euroopale; Islam.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Põhja-Euroopa. Skandinaavlaste eluviis ja ühiskond; • Bütsantsi keisririik. Bütsantsi kultuuri ja teaduse saavutused • Kiievi Venemaa • Keskaja riiklus Saksamaa ja Inglismaa näitel; • Ristisõjad. Esimene ristisõda. Vaimulikud rüütliordud; • Keskaegne ühiskond Prantsusmaa näitel. Läänikorralduse üldiseloomustus. Feodaalide ja talurahva eluolu. Rüütlikultuur. • Saja-aastane sõda; • Keskaegsed linnad Linnad ja kaubandus Hansa näitel; 	<p>ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi. Oskab kasutada islamiga seotud mõisteid <i>koraan, mošee, Meka</i>. Teab, kes oli Muhamed.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab viikingite elu ning nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi • Oskab iseloomustada, kuidas kujunes Bütsantsi riik . Teab, kes oli Justinianus I, ning kirjeldab tema tegevust. • Kirjeldab, kuidas tekkis Vana-Vene riik. • Iseloomustab keskaegset ühiskonda Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. Kasutab kontekstis mõistet <i>Inglise parlament</i> • Teab ristisõdade põhjusi ja tulemusi. Töötab kaardiga. Koostab kava. • Iseloomustab seisuslikku korda. Võrdleb erinevate seisuste õiguslikku seisundit. • Iseloomustab rüütlikultuuri • Teab Saja-aastase sõja põhjusi ja tulemusi, koostab kava. Teab, kes on Janne d`Ark • Teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, iseloomustab keskaegse linna eluolu, 	<p>Näeb probleeme ja otsib neile lahendusi.</p> <p>Organiseerib õpikeskkonda ja hangib õppimiseks vajaminevat teavet</p> <p>Oskab võrrelda eri ajastute väärtushinnanguid ning aktsepteerib neid</p> <p>Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p>	<p>Geograafia: viikingite retked</p> <p>Läbivad temad: Väärtused ja kõlblus</p> <p>Läbivad teemad: Tervis ja ohutus</p> <p>Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>
---	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • Keskaja kultuur. Ülikoolid ja teadus. Keskaegse inimese maailmapilt. <p>Romaani ja gooti stiil.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Humanism ja renessanss; <p>Eesti ajalugu ristiusustamisest reformatsioonini.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eestlased muinasaja lõpul • Muistne vabadusvõitlus. <ul style="list-style-type: none"> • Jüriöö ülestõus. <ul style="list-style-type: none"> • Eluolu. Linnade areng. 	<p>tsunftikorda, linnade valitsemist, Hansa Liidu tegevust. Kasutab kontekstis mõisteid <i>raad, tsunft, gild, Hansa Liit</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab keskaegset haridussüsteemi. Teab nimetada Euroopa vanimaid ülikoole. Teab, kes oli Aquino Thomas • Iseloomustab ja võrdleb romaani ja gooti stiile • Oskab kasutada mõisteid <i>renessanss</i> ja <i>humanism</i>. Teab, kes oli Leonardo da Vinci ja Michelangelo. <p>Nimetab ja näitab kaardil muinasmaakondi, suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust. Oskab analüüsida eestlaste kaotuse põhjusi <p>Kasutab kontekstis mõisteid <i>Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Oskab välja tuua ülestõusu põhjusi ja tagajärgi. • iseloomustab keskaegse linna eluolu, tsunftikorda, linnade valitsemist, Hansa Liidu tegevust. Kasutab kontekstis mõisteid <i>raad, tsunft, gild, Hansa Liit</i> <ul style="list-style-type: none"> • Teab maadeavastuste tähendust Euroopale 	<p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Väärtustab ühiskonnas toimunut ning oskab rakendada teavet õppetöös</p> <p>Analüüsib põhjusi ja tagajärgi</p> <p>Oskab võrrelda eri ajastute väärtushinnanguid ning aktsepteerib neid</p>	<p>Väärtused ja kõlblus</p> <p><u>Lõiming</u></p> <p>*Geograafia: Eesti muinasmaakonnad</p> <p>* Kirjandus: muistne vabadusvõitlus</p> <p>*Kirjandus: ”Tasuja”</p> <p>Läbivad teemad:</p> <p>Keskond ja jätkusuutlik areng</p> <p>Tehnoloogia areng</p> <p>Karjääri-planeerimine</p> <p><u>Lõiming</u></p> <p>*Geograafia: Maadeavastaja-te retked kaardil.</p> <p>Kirjandus: Bornhöhe</p>
--	---	---	---

<p>Maailm varauusajal (1492–1600):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suured maadeavastused; • Reformatsioon ja vastureformatsioon; • Eesti 16. sajandil. Eluolu. Vaimuelu ja kultuur. • Liivi sõda 	<p>ning Euroopa mõju avastatud maades. Teab, kes oli Kolumbus, Vasco da Gama ja F.Magalhaes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, kuidas mõjutas reformatsioon varauusaegset ühiskonda ning kes oli Martin Luther. Seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>reformatsioon</i>, <i>protestandid</i>, <i>luteri usk</i>. <p>. Iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, teab reformatsiooni mõju ja linnade arengut.</p> <p>Selgitab Liivi sõja põhjusi ja tulemusi.</p>	<p>Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p>	
<p>TEEMA</p>	<p>ÕPITULEMUSED</p>	<p>PÄDEVUSED</p>	<p>LÕIMUMINE, LÄBIVA D TEEMAD</p>
<p>8.KLASS Uusaja ajalugu Maailm aastail 1600-1815:</p> <ul style="list-style-type: none"> • absolutismiajastu Euroopas Prantsusmaa näitel; • Valgustusfilosoofia • Barokkajastu • Inglise kodusõda ja restauratsioon • parlamentarism Inglismaal; • valgustatud absolutism Preisimaa ja Venemaa näitel; 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustabvalitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absoliutism, parlamentarism; • toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad; • selgitab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>valgustus</i>, <i>reform</i>, <i>revolutsioon</i>, <i>restauratsioon</i>, absolutism, 	<p>Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.</p> <p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p>	<p><u>Lõiming</u> *<u>Ühiskonnaõp</u>: riigivalitsemise vormid, kodanikkonna võimalused võimu mõjutamisel. *<u>Inglise keel</u>: Inglismaa valitsemine; traditsioonid, sümbolid USA sünd, -sümbolid *<u>Vene keel</u> :Peterburg *<u>Kunstiõpetus</u>: barokk, rokokoo, klassitsism</p>

<ul style="list-style-type: none"> Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus. Muudatused majanduses ja poliitikas. Vaimuelu ja kultuur. USA iseseisvumine; Suur Prantsuse revolutsioon. Napoleoni sõjad. 	<p>parlamentarism</p> <ul style="list-style-type: none"> teab, mis muutused toimusid Rootsi- ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile; teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid ja iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust; selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju; teab, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Viini kongressi tulemusena ning näitab neid kaardil teab, kes olid Napoleon, Louis XIV, Peeter I ja Voltaire; iseloomustab nende tegevust. 	<p>Teeb koostööd ning arvestab erinevaid seisukohti.</p> <p>Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.</p> <p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p>	<p><u>Lõiming</u> Kirjandus: teksti analüüs * Geograafia: Euroopa kaart * Kunst: olustik * Emakeel: suuline eneseväljendus oskus</p> <p>Läbivad teemad Tehnoloogia Väärtused ja kõlblus Jätkusuutlik areng Karjääri-planeerimine</p>
<p>3.4.3. Maailm aastail 1815-1918:</p> <ul style="list-style-type: none"> kapitalismi areng XIX saj poliitilised õpetused Rahvuslus 19. saj. Saksamaa näitel; 	<ul style="list-style-type: none"> Teab majanduse arengu iseloomulikke tunnuseid ajaloo vältel, oskab iseloomustada muutusi tootmises seoses tööstusliku pöördega, oskab nimetada tähtsamaid tehnikasaavutusi ning toob esile tööstusliku pöörde positiivsed ja negatiivsed tagajärjed/tulemused. Seletab ja kasutab mõisteid <i>liberalism</i>, <i>konservatism</i>, <i>sotsialism</i>. Iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi 	<p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Analüüsib oma teadmisi</p> <p>Arvestab teiste arvamusega</p>	<p>Läbivad teemad * Kultuuriline identiteet * Kodaniku-algatus</p> <p><u>Lõiming</u> Kirjandus: teksti analüüs</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Eesti 19. saj. ja 20. saj. algul. • Ärkamisaeg ja rahvuslik liikumine; <ul style="list-style-type: none"> • Esimene maailmasõda; <ul style="list-style-type: none"> • Eesti Vabariigi süünd <ul style="list-style-type: none"> • Kultuur 19.saj. ja 20. saj. algul. 	<p>ja põhjusi Euroopas ning teab tulemusi. Kirjeldab Saksa rahvusriigi loomist.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab Vene tsaaririigi poliitikat Balti kubermangudes. • Iseloomustab talurahva õigusliku seisundi muutumist ja teab talurahvaseaduste tähtsust. • Teab rahvusliku ärkamisaja eeldusi iseloomustab liidrite tegevust ning kirjeldab tähtsamaid üritusi. • Teab venestusaja mõju Eesti elule 19. sajandi lõpus. • Toob esile 1905. aasta revolutsiooni mõju ja tagajärjed Venemaal ning Eestis. <ul style="list-style-type: none"> • Näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite ning iseloomustab riikide rahvusvahelist positsiooni ja suhteid. • Teab Esimese maailmasõja põhjusi, käiku ja tagajärgi. • Teab Eesti iseseisvumise protsessi ja kirjeldab sündmusi. <ul style="list-style-type: none"> • Teab ning iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse tähtsamaid kultuurisaavutusi 	<p>Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad: Tehnoloogia areng Karjääri-planeerimine</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Geograafia: Eesti ja Euroopa kaart * Kunst: olustik *Emakeel: suuline eneseväljendus oskus * Muusika: rahvuslik muusika <ul style="list-style-type: none"> *Loodusteadu-sed: teaduse ja tehnika areng 4* Kunstiõpetus: realism, impressionism
--	---	---	---

<p>9. KLASS LÄHIAJALUGU</p> <p>Maailm kahe maailmasõja vahel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rahvusvaheline olukord peale Esimest maailmasõda. • Rahvusvahelised suhted 1920. ja 1930. aastail. • Maailmamajandus. • Demokraatia: USA • Diktatuurid 1920.-1930. aastail: • NSVL, natsionaalsotsialistlik Saksamaa. • Kultuur ja eluolu 20. saj. I poolel; • Eesti Vabariik: majandus, sise- ja väispoliitika; kultuur. <p>Teine maailmasõda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Euroopa Teise maailmasõja eelõhtul, MRP. Teise maailmasõja algus, Saksa vägede pealetung Euroopas 1939-1941. Sõja laienemine, Hitleri vastane 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud territoriaalseid muutusi (Versailles' süsteem). • Nimetab rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastatel. • Analüüsib suure majanduskriisi põhjuseid ja sellest väljatuleku teid. • Iseloomustab demokraatlikku ühiskonda. Iseloomustab diktatuurset ühiskonda. Võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda. • Nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi. • Iseloomustab Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastatel ja vaikival ajastul. • Iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi. • Iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi. Teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda. 	<p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Mõistab sõjajärgse inimese eluviisi ja väärtushinnanguid</p> <p>Näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Mõistab seoseid tänapäeva ja</p>	<p><u>Lõiming</u> * Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart</p> <p>Läbivad teemad:</p> <p>Väärtused ja kõlblus</p> <p>Jätkusuutlik areng Tehnoloogia</p> <p>Karjääri-planeerimine</p> <p>Läbivad teemad: Teabekeskond Väärtused ja kõlblus</p> <p><u>Lõiming</u> *Geograafia. kaardiõpetus</p>
--	---	--	---

<p>koalitsioon. Teise maailmasõja lõpp.</p> <ul style="list-style-type: none"> Eesti Teise maailmasõja ajal. <p>Maailm pärast Teist maailmasõda:</p> <ul style="list-style-type: none"> külm sõda- rahvusvahelised suhted, kriisid. <ul style="list-style-type: none"> Arenenud tööstusriigid USA ja Saksamaa LV näitel. Kommunistlikud riigid NSVL näitel. Eesti nõukogude okupatsiooni all. Rahvaste vabadusliikumine ja koloniaalimpeeriumide lagunemine; 	<p>.</p> <ul style="list-style-type: none"> Teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon. Näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas. Selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos. Iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist. Näitab kaardil muudatusi Teise maailmasõja järel. Toob esile Teise maailmasõja tulemused ja tagajärjed. Iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob esile selle avaldumise valdkonnad ning vormid. Näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid. Iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja SLV näitel. Iseloomustab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel Iseloomustab Eesti arengut NSV Liidu koosseisus Toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed Analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut 	<p>varem toimunu vahel.</p> <p>Näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Arutleb, väljendab end selgelt ja asjakohaselt . Arvestab teiste seisukohtadega .</p>	<p>*Kirjandus: biograafiad, mälestusi</p> <p>Läbivad teemad:</p> <p>Väärtused ja kõlblus</p> <p>Jätkusuutlik areng Tehnoloogia</p> <p>Läbivad teemad *Kultuuriline identiteet *Kodaniku-algatus</p> <p>Karjääri-planeerimine</p>
---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none">• Kommunistkiku süsteemi kokkuvarisemine.• Eesti Vabariigi taasiseseisvumine.• Maailm 1990.aastail; • Kultuur ja eluolu 20. saj. teisel poolel.	<ul style="list-style-type: none">• Näitab kaardil muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastatel• Iseloomustab kultuuri ja eluolu 20. sajandi II poolel		
--	--	--	--